

*Dr Benin Murić,
Mr Fahrudin Mavrić,
Prof. Izet Kahrović*

Državni univerzitet u Novom Pazaru, Departman za Sport i fizičko vaspitanje

UTICAJ MATERIJALNIH USLOVA NA REALIZACIJU NASTAVE FIZIČKOG VASPITANJA

1. UVOD

Školsko fizičko vaspitanje često je izloženo kritikama koje su upućene od strane nadležnih prosvetnih organa i šire društvene javnosti. Kritika je uperena u prvom redu na njegovu efikasnost i uglavnom se svodi na to, da ono gledano u celini ne daje one rezultate koji se od njega objektivno očekuju s obzirom na postojeći kadar i materijalne uslove kojim struka raspolaže. Međutim, ne može se zanemariti činjenica da su kritičari stanja u fizičkom vaspitanju i sami nastavnici fizičkog vaspitanja koji u dovoljnoj meri ne mogu da doprinesu napretku struke u interesu zdravlja svojih učenika, kao ni poboljšanju materijalnih uslova za rad.

U ovom radu izvršiće se analiza materijalnih uslova u osnovnim školama opštine Novi Pazar. Objektivno gledano, uslovi u kojima se realizuje nastava fizičkog vaspitanja su zadovoljavajući. Prema tome, treba naglasiti da se nastava fizičko vaspitanja i do sada izvodila, da se izvodi, i da će se izvoditi u različitim uslovima za rad.

Savim je izvesno da se rad nastavnika fizičkog vaspitanja bez obzira u kakvim se uslovima odvija, može i mora okarakterisati ne samo kao odgovoran nego i kao izuzetno specifičan s obzirom na uslove u kojima se sprovodi. Tih specifičnosti ima puno i mogu uticati na kvalitet rada nastavnika fizičkog vaspitanja.

Brojni primeri iz prakse pokazuju, a to potvrđuju i rezultati nekih istraživanja, da je veoma teško sve predviđene programske sadržaje u potpunosti realizovati, čak ni u najoptimalnijim uslovima i uz maksimalno zalaganje nastavnika.

2. MATERIJALNI USLOVI ZA IZVOĐENJE NASTAVE FIZIČKOG VASPITANJA

Realizacija časova fizičkog vežbanja odvija se na otvorenom i zatvorenom prostoru za vežbanje. Otvoreni prostor čine: školska igrališta za rukomet, košarku, odbojku, mali fudbal, atletske staze, bazeni, teniska igrališta i dr. Zatvoreni objekti su: sala za fizičko vaspitanje koja treba da odgovara normativima koje je propisalo Ministarstvo prosvete i sporta Republike Srbije. Opremu čine: sprave, rekviziti i pomoćno-tehnička oprema. U sprave spadaju gimnastičke sprave i sl. U rekvizite spadaju lopte, atletske sprave, vijače, čunjevi, trake, obruči, medicinke, palice i dr. Rekviziti koji se koriste u radu sa svim uzrastima treba da odgovaraju svojim oblikom, težinom, i veličinom. Pomoćno-tehnička sredstva su potrebna radi lakše organizacije, praćenja i proveravanja efekata rada i pružanja prve pomoći (štoperica, centimetarska traka, starter, stalci, zastavice, visinometar, vaga, kaliper, merni instrumenti za proveru motoričkih sposobnosti, kompjuter, komplet prve pomoći i dr.).

Ako se teži promenama na bolje u svim područjima rada, tako i u području

fizičkog vaspitanja, nemoguće je bez obezbeđivanja materijalnih uslova za izvođenje nastave fizičkog vaspitanja. Evidentna je činjenica da se materijalni uslovi za izvođenje nastave fizičkog vaspitanja iz godine u godinu popravljaju. Dakle, samo tako možemo ostvariti određene rezultate u nastavi fizičkog vaspitanja, s obzirom na to da je nastava fizičkog vaspitanja najspecifičniji oblik vaspitno-obrazovnog rada.

3. REALIZACIJA NASTAVE NA OTVORENOM I ZATVORENOM PROSTORU

Izvođenje časova na otvorenim terenima u izvesnoj meri se razlikuje od izvođenja časova u sali. Sami uslovi utiču ne samo na organizaciju časa, već i na njegovu sadržinu, intenzitet i metodologiju. Potrebno je da se nastavnik znatno bolje priprema za izvođenje časova na otvorenim terenima. Organizacija dolaska učenika od učionice do sportskih terena i povratak. Ukoliko se koriste sportski tereni u neposrednoj lizini škole, nastavnik je dužan da sve to dobro organizuje. Potrebno je voditi računa o vremenskim prilikama. Sportski tereni na kojima se časovi izvode moraju higijenski da odgovaraju zahtevima nastave. Prethodno iznete specifičnosti izvođenja časova na otvorenim terenima ukazuju na to da je rad nastavnika «javan». Nastavnik je izložen određenom riziku, stalno je pod prismotrom školske uprave, kolega koje ga posmatraju iz učionica, građana, prolaznika i roditelja. Naime, sve nam ovo ukazuje koliko je otežan rad na otvorenim terenima, često se dešava da prolaznici dobacuju nastavniku, učenicima, uzimanje lopte i slično.

Časovi koji se održavaju u zatvorenom prostoru imaju svoje specifičnosti. Sala za fizičko vaspitanje, dobro opremljena, pruža velike mogućnosti za rad, odnosno za realizaciju raznovrsnih programskih sadržaja.

Veliki broj sprava i rekvizita omogućuje da se podiže kvalitet nastave fizičkog vaspitanja. Nastavnik je u obavezi da uvek vodi računa o ispravnosti sprava i da ih prilagođava uzrastu sa kojim vežba. Samo u dobrim materijalnim uslovima mogu se realizovati programski sadržaji predviđeni nastavnim planom.

4. MATERIJALNI USLOVI U OSNOVNIM ŠKOLAMA OPŠTINE NOVI PAZAR

Analizirani su materijalni uslovi u 12 novopazarskih OŠ. Uslovi u kojima se realizuje nastava izgledaju ovako:

1. OŠ Rifat Burdžović Tršo
 - otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim i košarkaškim igralištem
 - sala za fizičko vaspitanje sa svim potrebnim spravama i rekvizitima predviđenim za nastavu fizičkog vaspitanja
2. OŠ Bratstvo
 - otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim, odbojkaškim i košarkaškim igralištem
 - sala za fizičko vaspitanje sa svim potrebnim spravama i rekvizitima predviđenim za nastavu fizičkog vaspitanja
3. OŠ Stefan Nemanja

- otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim i košarkaškim igralištem
 - sala za fizičko vaspitanje sa svim potrebnim spravama i rekvizitima predviđenim za nastavu fizičkog vaspitanja
 - škola takođe koristi i sportske terene sportsko-rekreacionog centra koji se nalaze u neposrednoj blizini škole
4. OŠ Desanka Maksimović
- otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim, odbojkaškim i košarkaškim igralištem
 - sala za fizičko vaspitanje u rekonstrukciji
5. OŠ Vuk Karadžić
- otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim, odbojkaškim i košarkaškim igralištem
 - salu za fizičko vaspitanje koriste u gradskoj Hali sportova koja se nalazi uz školu
6. OŠ Selakovac
- otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim, odbojkaškim i košarkaškim igralištem
 - sala za fizičko vaspitanje sa svim potrebnim spravama i rekvizitima predviđenim za nastavu fizičkog vaspitanja
- Prigradske škole:
7. OŠ Rajko Acković Trnava
- otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim, odbojkaškim i košarkaškim igralištem
 - umesto sale za fizičko vaspitanje u zimskom periodu koriste učionicu
8. OŠ Jošanica Mur
- otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim, odbojkaškim i košarkaškim igralištem
9. OŠ Šaban Koč Lukare
- otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim, odbojkaškim i košarkaškim igralištem
- 10.OŠ Rastko Nemanjić Sava Dojeviće
- otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim, odbojkaškim i košarkaškim igralištem
- 11.OŠ Osaonica
- otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim, odbojkaškim i košarkaškim igralištem
- 12.OŠ Aleksandar Stojanović Leso Deževa
- otvoreni tereni: školsko dvorište sa rukometnim, odbojkaškim i košarkaškim igralištem

Za potrebe školskih takmičenja koristi se gradska Hala sportova, kao i tereni sportsko-rekreacionog centra. U sklopu sportko-rekreacionog centra postoji i otvoreni bazen koji učenici organizovano koriste na početku i na kraju školske godine.

5. ZAKLJUČAK

Analizom materijalnih uslova za izvođenje nastave fizičkog vaspitanja u 12 osnovnih škola opštine Novi Pazar, objektivno gledano su zadovoljavajući, s obzirom na činjenicu da je ekonomska kriza uzela maha, i da se ne ulaže dovoljno u poboljšanje uslova materijalnog standarda nastave.

Dobar nastavnik će više postići u lošim materijalnim uslovima, nego loš nastavnik u optimalnim materijalnim uslovima za realizaciju nastave fizičkog vaspitanja.

6. LITERATURA

- Berković, L. (1979): Metodika fizičkog vaspitanja. Beograd: NIPU Partizan.
Krsmanović, B. Berković, L. (1999): Teorija i metodika fizičkog vaspitanja. Novi Sad.
Višnjić, D., Jovanović, A. (2004): Teorija i metodika fizičkog vaspitanja. Beograd.
Branković, N., Dragić B. (2007): Teorija i metodika fizičkog vaspitanja. Niš.
Barou, M. H., Mec Gi, R. (1975): Merenja u fizičkom vaspitanju. Beograd: Vuk Karadžić.

INFLUENCE OF MATERIAL CONDITIONS ON REALIZATION OF PHYSICAL EDUCATION TEACHING

Physical education teaching is often criticised by superior educational inspection and public. Critics are pointed on its efficiency and mostly is about the results which are objectively expected considering existing personell and material conditions which are in dispose of personell. However, we cannot omit the fact that critics of physical education state are also physical education teachers who cannot contribute enough to the education advance in interest of their students.

Analysis of material conditions i Novi Pazar elementary schools concluded that conditions in which physical education is realised are satisfactory. According to that, we need to underline that physical education teaching was, is, and will be accomplished in different conditions.

It is completely certain that education teaching is, no matter in which conditions it is realised, can and must be characterised not just as responsible, but also very specific considering conditions in which it is realised. There are a lot of these specifics and can influence the quality of physical education teachers' work.

A lot of examples from practice show, and some of scientific researches results confirm, that it's very hard to realise entire program contents, even in most optimal conditions and with maximum espousal by physical educations teachers.